

Lipthay Endre: Végh Gyula és a Corvinák

Végh Gyula (1870–1951) művészettörténész, könyvgyűjtő, könyvtörténész és egyúttal rajz- és festőművész, több kulturális szervezet tagja, a Magyar Bibliophil Társaság elnöke és az Iparművészeti Múzeum igazgatója volt.

Jogot végzett, de rövid hivatali tevékenység után – érdeklődésének megfelelően – festéssel kezdett foglalkozni. Nyugat-európai tanulmányútra indult, mely során a párizsi Julien és Whistler festőiskolában tanulmányokat folytatott, majd hosszabb időt töltött Olaszországban is.

Külföldi útjáról hazatérve Szombathely melletti, frissen vásárolt bozsoki kastélyában telepedett le feleségével és gyermekeivel. Nagy lendülettel kapcsolódott be Vas vármegye kulturális életébe. Irodalmi, művészeti előadásokat tartott, cikkeket írt, javaslataival pedig részt vett több megyei egyesület munkájában. Kezdeményezésével alakult meg a Vasvármegyei Múzeum Képtári Osztálya, s nevéhez fűződött a nagyszerű szombathelyi 1912-es Vasvármegyei Műtörténeti Kiállítás megrendezése az ottani kultúrpalotában (ma Savaria Múzeum).

Eredményes tevékenységének, szakértelmének és társadalmi körökben érvényesülő jó hírvének köszönhetően 1917-ben kinevezték az Iparművészeti Múzeum igazgatójává, mely tisztségét 1934-ig töltötte be. Szívesen foglalkozott nemcsak műtárgyakkal és festményekkel, hanem könyvekkel is. Hosszú évek során tudatosan felépített saját könyvtárának köteteit is szakszerűen dolgozta fel. Az 1920-ban megalakult Magyar Bibliophil Társaság az elnökévé választotta. Több kiállítás (pl. *A XX. század könyvművészete*) és könyvkiadás kezdeményezése, szervezése is az ő nevéhez fűződik.

Végh Gyula művészetpártoló tevékenysége több szalon kapcsolódik az Országos Széchényi Könyvtárhoz. Fitz József könyvtörténésszel, a Magyar Bibliophil Társaság tagjával, nemzeti könyvtárunk főigazgatójával való szoros szakmai kapcsolatát a könyvtár Kézirattárában őrzött nagyszámú levelezése bizonyítja.

Tagja volt annak a szakértőkből álló bizottságnak, melyet a trianoni békeszerződés értelmében a Magyarországot megillető történelmi műkincseknek Ausztriából való visszaigénylésével bíztak meg. A nehéz és hosszantartó tárgyalások eredményeként az 1932-ben aláírt velencei egyezmény során Bécsből Budapestre, az Országos Széchényi Könyvtárba került – többek között – a Bécsi Képes Krónika, Anonymus Gesta Hungarorum című munkája és több corvina is. Külön érdeme volt, hogy közbenjárására diplomáciai úton sikerült visszaszerezni két, az olaszok által Magyarországról eltulajdonított modenai corvinát is.

Még apja idejéből eredő baráti kapcsolat fűzte az Apponyi család több tagjához, így a híres könyvgyűjtő Apponyi Sándor grófhhoz (1844–1925), aki a Magyar Bibliophil Társaság tiszteletbeli elnöke volt. Sokat időzött a lengyeli kastélyban, ahol a Hungarica-gyűjteményen kívül eső könyvek számbavételét és leírását végezte. Apponyi Sándornak ez egy régi, ritka nyomtatványokat és kéziratokat felölelő kisebb gyűjteménye volt, melynek Végh Gyula általi leírása *Rariota et curiosa gróf Apponyi Sándor gyűjteményéből* címen meg is jelent (Budapest, Magyar Nemzeti Múzeum Könyvtára, 1925). Komoly szerepe volt abban, hogy Apponyi Sándor még életében az Országos Széchényi Könyvtárnak ajándékozta híres Hungarica-gyűjteményét.

Foglalkoztatta a könyvkötés is, illetve annak története és nyugdíjas éveiben sok időt töltött ezek lerajzolásával, lefestésével. 1936-ban készült el *A régi magyar könyvkötések* c. munkájával, melyben festői talentumait kiválóan használva az OSZK, az Iparművészeti Múzeum és egyes magángyűjtők birtokában lévő régi magyar könyvek kötéseit festette meg. Ehhez kapcsolódó másik műve a *Régi kőszegi könyvkötések* című munkája. A hazai és nemzetközi szakirodalom alapján készítette el a nyomdászjelvényekről szóló *Régi magyar könyvkiadó és nyomdászjelvények. Budai könyvtárak jelvényei 1488–1525* című albumát. Rajzkészségét a történeti segédtudományok terén is kamatoztatta, melynek ékes példája a magyarországi püspökök címereit összefoglaló 500 címerrajzot tartalmazó gyűjtése. A gondos és igényes aprólékossággal kidolgozott, illusztrált kéziratok köteteket az Országos Széchényi Könyvtár akkori vezetése oly nagyra értékelte, hogy nemcsak megvásárolta őket, hanem Fitz József főigazgató külön megbízást adott neki a corvina-kötések megfestésére is. Végh Gyula hónapokig dolgozott a Múzeum épületében, míg elkészült a sorozat legkiemelkedőbb kötete, a *Corvina-kötések*. Munkájában a corvinákat a kötések típusa: bársony-, selyem- és bőrkötés alapján csoportosította. Nem minden kötetről készített rajzot, viszont az OSZK és az Egyetemi Könyvtár kötetei mellett a müncheni, a wolfenbütteli és a Yale Egyetemi könyvtárban őrzött egy-egy corvináról is szerepeltetett illusztrációkat. Ez a nemzetközi kitekintés – az egyébként minőségi akvarellek mellett – különösen nagy értéke az összeállításnak.

Végh Gyula gazdag közéleti és szakmai pályája írott hagyatékának egy kiemelkedő részét az Országos Széchényi Könyvtár Kézirattára őrzi. A magyar és részben a francia, illetve német nyelvű kéziratok szakmunkák, irodalmi feljegyzések, naplók és levelezés mellett felesége, Wimpfen Mária grófnő iratai is itt találhatóak.

Végh Gyula több nyelvet beszélő, művelt, nagy nemzetközi tapasztalattal rendelkező, sokoldalú szakember volt, a 19. század végének és 20. század első felének kiemelkedő alakja, közösséget építő, a kulturális értékek iránt elkötelezett és felelősséget vállaló européer.